

Nr 87.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rörlig kredit för örlogsvarvens marinverkstäder.

(1:a avd.)

I propositionen nr 153 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 13 mars 1953, föreslagit riksdagen bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande, på sätt i statsrådsprotokollet angivits, av rörelsemedel åt örlogsvarvens marinverkstäder tillhandahålla sagda verkstäder en rörlig kredit av 13 000 000 kronor.

I enlighet med riksdagens medgivande har såsom rörelsekapital för marinverkstäderna under fonden för förslag till statsverket ett investeringsanslag av 6 miljoner kronor ställts till förfogande mot en ränta av 3,6 % på ianspråktaget belopp. Detta rörelsekapital har endast delvis utnyttjats. I stället har rörelsen i huvudsak finansierats genom räntefria förskott från beställare, vilka exempelvis enligt balansräkningarna vid budgetårsskiftet 1950/51 utgjorde cirka 13 miljoner kronor för marinverkstäderna sammanlagt. Största delen av detta förskottsbelopp hade erhållits från marinförvaltningen.

Den nuvarande redovisningen vid marinverkstäderna i vad avser rörelsekapitalet och räntan härå kan enligt föredragande statsrådet icke anses tillfredsställande. Anledningen till att man såsom rörelsemedel utnyttjat från anslag under fjärde huvudtiteln erhållna förskottsmedel i stället för de medel, som särskilt anvisats för ändamålet, synes vara att söka däri att enligt numera gällande principer för kapitalbudgetens utformning medel, som lyftes från investeringsanslag under fonden för förslag till statsverket och som sedermera återbetalas, icke ånyo kan utbetalas av riksgäldskontoret. Riksräkenskapsverket har därför föreslagit att den nuvarande anordningen med rörelsekapital skall ersättas med en rörlig kredit hos riksgäldskontoret. Sedan jämväl fullmäktige i riksgäldskontoret och statens sakrevision uttalat sig i samma riktning, har marinförvaltningen gjort framställning i ämnet.

Statsrådet framhåller att i ärendet förebragt utredning får anses ha styrkt nödvändigheten av att det nuvarande för marinverkstäderna avsedda rörelsekapitalet omlägges från investeringsanslag under fonden för förslag till statsverket till en rörlig kredit i riksgäldskontoret, och

statsrådet finner sig därför böra förorda en dylik omföring. Vad angår storleken av nämnda kredit har marinförvaltningen beräknat densamma till 12 miljoner kronor under förutsättning att vid marinverkstäderna uppkomna vinstmedel inlevereras till statsverket i av ämbetsverket föreslagen omfattning; i annat fall beräknas 15 miljoner kronor vara erforderliga. Marinförvaltningens förslag i förevarande hänseende, vilket är beroende av Kungl. Maj:ts prövning, innebär att uppkomna vinster i avsevärd utsträckning skulle få tagas i anspråk för anskaffande av utrustning m. m. för marinverkstäderna. Enligt riksräkenskapsverkets mening bör uppkommande vinster å arbeten, som utföres vid marinens verkstäder, endast kunna disponeras för täckande av förluster å andra vid verkstäderna utförda arbeten. Redovisad nettovinst skulle alltså, till den del den ej befinnes böra reserveras för täckande av framtida uppkommande förluster, tillgodoföras inkomstiteln Övriga diverse inkomster. Jämväl sakrevisionen har i princip samma uppfattning. Enligt sakrevisionens uppfattning bör dock överskottet i viss utsträckning kunna anlitas för finansiering av nödvändiga rationaliserings- och moderniseringsarbeten. Utan att nu i detalj taga ställning till vilka inkomstbelopp som bör inlevereras till statsverket räknar statsrådet med att 13 miljoner kronor skall bli tillräckliga. Statsrådet erinrar dock om att försvarets fabriksstyrelse, med en omsättning ungefärligen motsvarande marinverkstädernas, disponerar ett rörelsekapital av 20 miljoner kronor och dessutom en rörlig kredit av 15 miljoner kronor.

Statsrådet föreslår alltså att marinverkstäderna tillerkännes en rörlig kredit i riksgäldskontoret å högst 13 miljoner kronor. Krediten föreslås skola löpa med ränta till den del den tages i anspråk. Räntesatsen bör enligt statsrådet bestämmas av fullmäktige i riksgäldskontoret efter överenskommelse med marinverkstäderna. I vad avser rätt för riksgäldskontoret att tillhandahålla ifrågakvarande kredit torde, framhåller statsrådet, riksdagens bemyndigande böra inhämtas. I övrigt förutsättes det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda i ärendet erforderliga bestämmelser.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet, att den nuvarande redovisningen vid marinverkstäderna, i vad avser rörelsekapitalet och räntan därpå, icke kan anses tillfredsställande. Enligt föreliggande förslag skall rörelsekapitalet omläggas från investeringsanslag under fonden för förslag till statsverket till en rörlig kredit i riksgäldskontoret. Utskottet finner goda skäl tala för den sålunda förordade anordningen och tillstyrker, att densamma kommer till stånd.

Vid bestämmande av kreditens storlek har fråga uppkommit, i vilken omfattning vinstmedel från marinverkstädernas rörelse böra inlevereras till statsverket. Myndigheterna ha härutinnan framfört olika synpunkter.

Statsrådet har funnit sig icke nu böra taga slutlig ställning till denna fråga. Utskottet anser detta spörsmål svårbedömbart och finner lämpligt, att detsamma får ingå i den utredning, som avses skola tillsättas inom den närmaste tiden för översyn av örlogsvarvens organisation. I avvaktan härpå vill utskottet tillstyrka statsrådets förslag, att krediten bestämmes till 13 miljoner kronor. Vad statsrådet i övrigt uttalat med avseende å räntefrågan har icke givit utskottet anledning till erinran.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande, på sätt i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 13 mars 1953 angivits, av rörelsemedel åt örlogsvarvens marinverkstäder tillhandahålla sagda verkstäder en rörlig kredit av 13 000 000 kronor.

Stockholm den 28 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, Einar Persson, Ragnar Persson, Edvin Thun, Bergman, Lodenius, Erik Svedberg och Eric Holmqvist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Ståhl, Wallentheim, Lindholm, Eriksson i Sandby, Staxäng, fröken Elmén, herrar Widén, Onsjö, Thapper, Nihlfors, fru Ericsson i Luleå, herrar Svensson i Stenkyrka och Almgren.
